

ПРОФЕСІЙНА ТА СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄНОГО ЧАСУ

ВОЙТЕНКО І.В.

Одеська державна академія будівництва та архітектури, м. Одеса, Україна

Сучасні реалії, що характеризують особливості навчального процесу в закладах вищої освіти, сформувались на протязі останніх трьох років після переведення навчання у дистанційний формат згідно постанови Кабінету Міністрів України від 12 березня 2020 року через пандемію COVID-19. Треба зауважити, що більшість учасників освітнього процесу не були готові до таких трансформацій, хоча можливість дистанційного навчання була закріплена на законодавчому рівні з 2013 року.

Проблеми технічного і технологічного забезпечення, відсутність належного рівня цифрової грамотності на деякий час дестабілізували навчальний процес на всіх рівнях освіти. Протягом деякого часу проходила адаптація навчання до нових реалій, створення умов для проведення занять в дистанційному режимі з використанням новітніх платформ і технологій, що дозволили створити новий он-лайн простір для передачі і отримання професійних знань.

Звісно, пандемічні обмеження ще тривали, але нові виклики знову постали перед освітніми закладами з переходом у режим воєнного стану, пов'язаний з широкомасштабною російською агресією, що почалася 24 лютого 2022 року. Зауважимо, що на той час уже було напрацьовано досвід дистанційного навчання, але проведення занять в умовах підвищеної небезпеки і енергетичної кризи суттєво вплинули на якість освіти і психо-емоційний стан викладачів і здобувачів вищої освіти.

Загалом, в результаті створились умови для ізоляції здобувачів, обмеження спілкування і стану неозначеності. Згідно соціологічним опитуванням, багато студентів втратили мотивацію до навчання, навички самоорганізації і соціальної адаптованості. Кожному викладачеві знайома ситуація, коли матеріал викладається «аватаркам», за якими ми не бачимо живих людей. До того ж, проведення професійних і навчальних практик обмежується академічними стінами, що також погіршує рівень набуття професійних навичок.

З цієї причини є потреба звернути увагу на професійну і соціальну адаптацію здобувачів вищої освіти. Для рішення цього завдання необхідний комплексний підхід, що включає психологічну підтримку (проведення вебінарів, тренінгів, особисті розмови), а також таку організацію навчального процесу, яка б

дозволяла долучати студентів до проведення занять з виходом на камеру для публічного виступу (підготовка докладів, рефератів, тощо).

Треба відзначити державну допомогу в створенні різноманітних програм психологічної підтримки, які сприяють психологічній і соціальній адаптації здобувачів і викладачів в умовах воєнного стану. Так, на базі державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» створено інтернет-ресурс для психологічної підтримки, соціальної згуртованості і надбання життєво значущих навичок під час навчального процесу.

Матеріали, запропоновані у відкритому доступі (презентації, відео, лекції), допомагають знизити рівень стресу і напруги, збагатити світогляд і професійні навички.

Першочерговими завданнями сьогодення є надбання здобувачами професійного досвіду і навичок, соціалізація і розуміння майбутньої професійної діяльності в виробничих умовах. З цього приводу доцільно запрошувати представників будівельних організацій та філій для проведення ознайомчих розмов зі студентами і передачі професійного досвіду в онлайн форматі.

Суттєва частка в процесі соціальної адаптації належить кураторам, які надають психологічну підтримку, проводять онлайн зустрічі з академічними групами, навчають правилам безпеки у воєнний час, основам тайм-менеджменту і написання резюме, мотивують і підтримують своїх підопічних.

В рамках такої діяльності поширюється практика *шерінгу*- онлайн або наочних зібрань, на яких група обговорює події, проблеми, результати навчання, ділиться досвідом.

Зауважимо, що в перші дні воєнної агресії саме куратори стали тою ланкою, яка пов'язувала студентську спільноту з навчальним закладом, психологічно підтримувала і мотивувала на подальше навчання. Треба додати, що самі куратори також потребують психологічної підтримки і спілкування.

Таким чином, організація навчального процесу, орієнтована на соціальну і професійну адаптацію студентів, сприяє формуванню наступних важливих навичок і здібностей здобувачів і викладачів вищої освіти:

- цілеспрямоване і плідне особисте використання часу;
- сучасні прогресивні методи академічної діяльності;
- вибір змісту, форм і методів навчання;
- поведінкові і професійні звички;
- розуміння майбутньої професійної діяльності;
- стресостійкість і вміння володіти собою;
- розвиток емоційного інтелекту.